

DOĞU AKDENİZ KRİZİNİN HUKUKİ BOYUTLARI

ANALİZ

DENİZ BARAN

23 EYLÜL 2020

الشرق
للأبحاث الاستراتيجية

AL SHARQ
STRATEGIC
RESEARCH

(Bu metin İngilizce orijinalinden çevrilmiştir.)

İÇİNDEKİLER

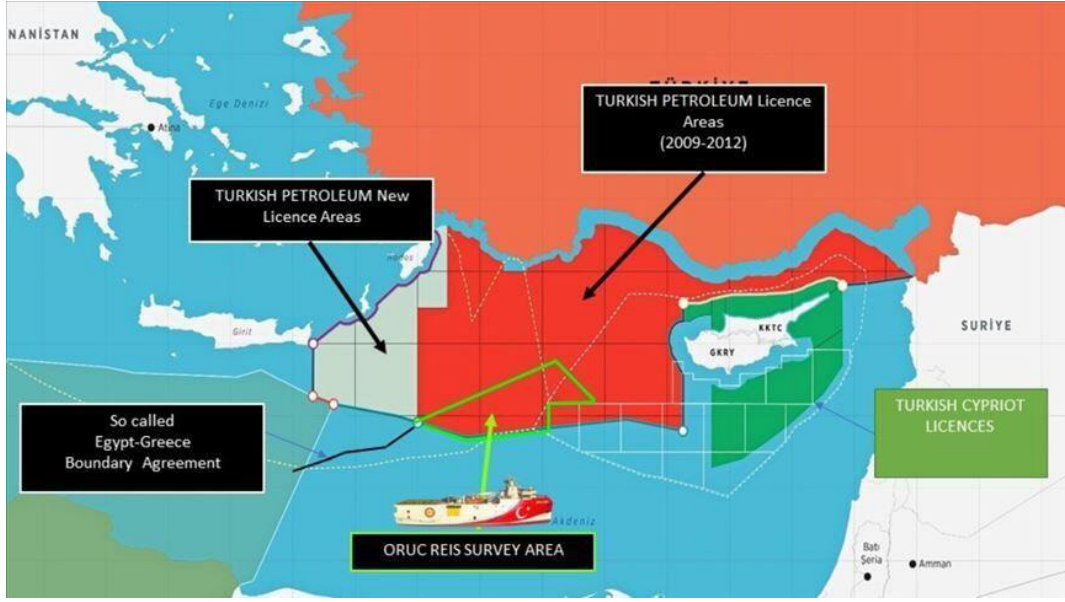
ÖZET	4
TÜRKİYE-LİBYA KARŞILIKLI DENİZ YETKİ ALANLARININ SINIRLANDIRILMASINA İLİŞKİN MUTABAKAT MUHTIRASI	7
YUNANİSTAN-MISIR DENİZ YETKİ ALANLARINI SINIRLANDIRMA ANLAŞMASI	10
TARAFLARIN HUKUKİ TEZLERİ	12
DENİZ YETKİ ALANLARININ SINIRLANDIRILMASINDA DALARIN ROLÜNE DAİR ULUSLARARASI İÇTİHAD HUKUKU	16
SONUÇ	19
REFERANSLAR	21
YAZAR HAKKINDA	23
AL SHARQ STRATEJİK DÜŞÜNCE KURULUŞU HAKKINDA	23

Özet: Günümüzde, Doğu Akdeniz bölgesi bu zamana kadar tanık olduğu en yoğun kriz dönemlerinden birini yaşamaktadır. Mevcut krizin arkasındaki temel sebep, 2000'li yıllardan itibaren Doğu Akdeniz havzasında önemli miktarda petrol ve hidrokarbon sahalarının varlığına ilişkin gitgide artan keşiflerdir. Dolayısıyla, Türkiye ve Yunanistan gibi kıyı devletleri arasındaki deniz sınırı uyuşmazlıkları esasında potansiyel doğal kaynakların paylaşılması krizidir. Mevcut durumda, Doğu Akdeniz'deki krizi uluslararası hukuk açısından değerlendirmenin en iyi yolu ise birbiriyle rekabet hâlindeki tarafların iddialarının vücut bulduğu, yakın dönemlerde imzalanmış iki uluslararası anlaşmayı incelemektir: Türkiye-Libya ve Yunanistan-Mısır deniz yetki alanlarını sınırlandırma anlaşmaları. Bu sebeple, yazıda iki anlaşmanın en önemli özellikleri ve söz konusu tarafların birbirine karşı ileri sürdüğü iddialar, tarafların anlaşmalara verdikleri tepkilerin de ışığında, detaylı bir şekilde mercek altına alınmaktadır. Son olarak ise geçmişteki bazı deniz yetki alanlarını sınırlandırma emsalleri, Doğu Akdeniz krizinde hakkaniyete uygun bir çözüm için referans olarak kabul edilebilecek olası yaklaşımları keşfetmek amacıyla analiz edilmektedir.

Günümüzde, Doğu Akdeniz bölgesi bu zamana kadar tanık olduğu en yoğun kriz dönemlerinden birini yaşamaktadır. Doğu Akdeniz'de şu an yaşananlar, kıyı devletleri [Türkiye, Yunanistan, Mısır, Libya, İsrail, Lübnan, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) ve Güney Kıbrıs Rum Yönetimi (GKRY)] arasında cereyan eden, son derece kritik ve karmaşık uyuşmazlıkları kapsayan, çok katmanlı bir krizdir. Bu uyuşmazlıklar, deniz yetki alanlarının sınırlarına ilişkin olup Birleşik Arap Emirlikleri (BAE), Amerika Birleşik Devletleri (ABD), Avrupa Birliği (AB) ve Rusya gibi her biri kendi çıkarını korumayı gözetten bölgesel ve küresel güç odaklarının doğrudan müdahalelerine de açıktır.

Mevcut krizin arkasında yatan sebep, 2010'lu yıllardan bu yana Doğu Akdeniz havzasına artan, önemli miktarda petrol ve hidrokarbon keşifleridir.¹ Dolayısıyla, Türkiye ve Yunanistan gibi kıyı devletleri arasındaki deniz sınırı uyuşmazlıkları esasında potansiyel

doğal kaynakların paylaşılması krizidir. Kıyı devletlerinin bu kaynaklar üzerindeki kontrollerini sağlama etme hırsı bu devletleri kaçınılmaz bir şekilde birbiriyle çatışır hâle getirmektedir. Öyle ki Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO) üyesi müttefikler olan Türkiye, Yunanistan ve Fransa, Türkiye'nin 21 Temmuz 2020'de yaptığı Navigational Telex (NAVTEX) ilânını takip eden olaylar zinciri sırasında askeri bir çatışmanın eşiğine gelmiştir.²

Kaynka: Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı Resmi İnternet Sitesi

Türkiye'nin bakış açısına göre, kendisinin ilân ettiği hidrokarbon arama faaliyetlerinin gerçekleştirileceği alanlar tamamen Türkiye'nin deniz yetki alanlarına girmektedir, zira BM'ye daha önce yapılan kıta sahanlığı bildirimindeki sınırlar ile uyushmaktadır.³ Yunanistan ise tam tersine, söz konusu alanların kendi kıta sahanlığına girdiğinden hareketle bu arama faaliyetlerine itiraz etmiştir.⁴ Yunanistan'ın pozisyonu, Avrupalı müttefikleri tarafından da güçlü bir destek bulmuş,⁵ Türkiye ise Yunanistan'ın Avrupa'daki müttefiklerinin yaptırım tehditlerine kuvvetli bir şekilde karşı çıkmıştır.⁶ Temmuz ayının sonunda yaşanan bu karşılıklı ithamlar Doğu Akdeniz'deki NATO müttefikleri arasındaki gerilimin bir anda tırmanmasına sebep olmuştur. Gerilim ancak Almanya'nın arabuluculuk girişimleri sonucunda Türkiye'nin gelecekteki müzakerelere yönelik bir iyi niyet göstergesi olarak arama faaliyetlerini askıya aldığını duyurmasıyla bir nebze

yatışmıştır.⁷ Fakat bu görece barışçıl dönem, Ağustos ayının ilk haftasında Yunanistan ve Mısır arasında imzalanan Karşılıklı Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılması Anlaşması ile sona ermiştir.⁸ Türkiye söz konusu anlaşmayı, kendi kıta sahanlığının yanı sıra Libya ve KKTC'nin de kıta sahanlıklarından doğan haklarını hilâl ettiği gerekçesiyle geçersiz ve yok hükmünde addetmiştir.⁹ Ayrıca, Ağustos ayı boyunca yeni NAVTEX ilânları yapmıştır.¹⁰ Aynı dönemde, AB Yüksek Temsilcisi Joseph Borrell, “Türkiye ile olan ilişkilerin ciddi ölçüde kötüleşmesinin” bölge genelini olumsuz etkilediği uyarısında bulunmuştur.¹¹ Nitekim, 12 Ağustos'ta, Doğu Akdeniz'deki Yunan ve Türk savaş gemilerinin karşılıklı hamleler yaparken çarpışma aşamasına kadar gitmesi bu durumun bir göstergesidir.¹²

Fransa'nın Türkiye'nin “tek taraflı” arama faaliyetlerine yönelik endişesi sebebiyle¹³ Doğu Akdeniz'deki askeri varlığını arttırma kararından¹⁴ bu yana Türk karar alıcılar, Türk gemilerine yönelik herhangi bir müdahalenin kesinlikle cevapsız bırakılmayacağını ve Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki haklarını ve çıkarlarını koruma hususunda kararlı olduğunun altını defalarca çizmiştir.¹⁵ Türkiye'nin Dışişleri Bakanı Çavuşoğlu da AB üyesi devletlerin dışişleri bakanlarına ve AB Dış Politika Şefi'ne yazdığı mektuplarda esasında, Türkiye'nin işbirliği ve diyalog çağrılarına rağmen Yunanistan ve GKRY'nin Doğu Akdeniz meselesinde tek taraflı adımlar attığını vurgulamıştır.¹⁶ Ancak, Ankara'nın Kıbrıs açıklarındaki arama faaliyetlerini sona erdirmesi yönünde defalarca çağrı yapan AB, Yunanistan ile dayanışma içerisinde olduğunu belirtmiş ve krizin yatıştırılması çağrısı yapmıştır.¹⁷

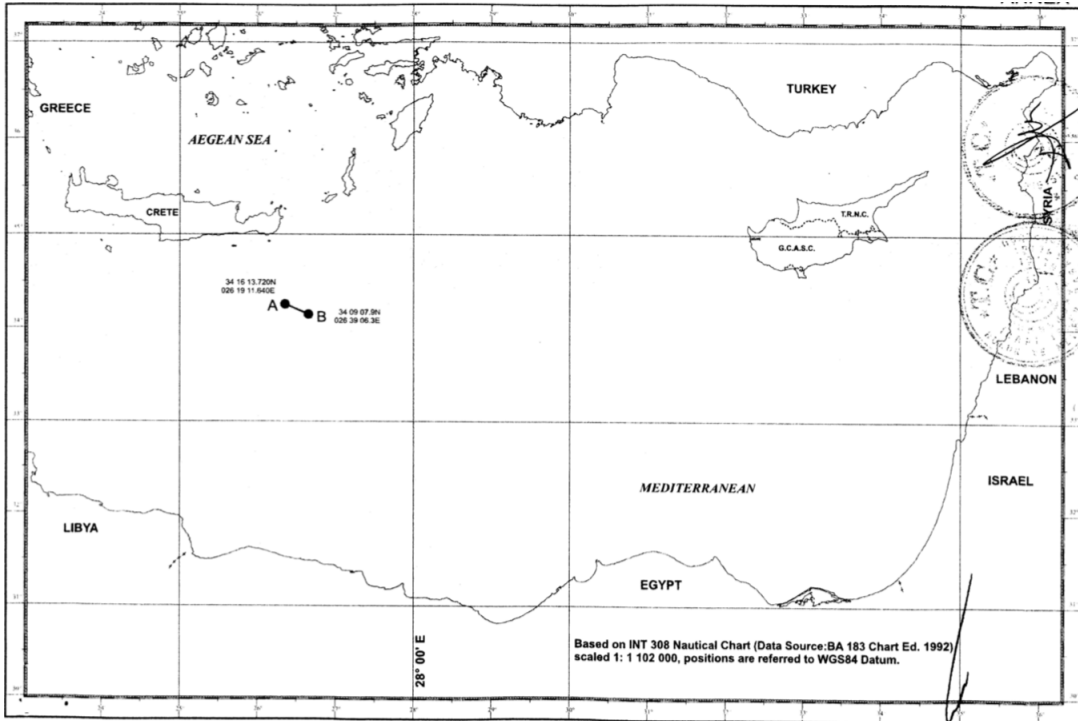
Ağustos ayının sonuna yaklaşırken, Almanya'nın arabuluculuk gayretleri sonuç verir gibi olmuş, Almanya Dışişleri Bakanı Heiko Maas, Türk mevkidaşı ile Doğu Akdeniz'de süren krizin yatıştırılması için neler yapılabileceğini müzakere etmiştir.¹⁸ Dahası, ABD Başkanı Donald Trump da Yunan ve Türk liderlerle gerçekleştirdiği telefon konuşmalarıyla gerilimi yatıştırma çabalarına dahil olmuştur.¹⁹ NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg de Türkiye ve Yunanistan'ın gerilimi düşürmek için ön müzakereler yapmaya hazır olduğunu söylemiş, ancak bu açıklama Atina tarafından ivedilikle reddedilmiştir.²⁰ Zira Yunan tarafı, ön müzakereler için Türkiye'nin savaş gemilerini ihtilaflı deniz alanlarından çekmesini şart koşmuştur.²¹

Doğu Akdeniz'deki mevcut krizin özeti yukarıda anlatıldığı gibi olup²² önümüzdeki dönemde neler olacağı henüz görülecektir. Ancak mevcut durumda, Doğu Akdeniz'deki krizi uluslararası hukuk açısından değerlendirmenin en iyi yolu ise birbiriyle rekabet hâlindeki tarafların iddialarının vücut bulduğu, yakın dönemlerde imzalanmış iki uluslararası anlaşmayı incelemektir: Türkiye-Libya ve Yunanistan-Mısır deniz yetki alanlarını sınırlandırma anlaşmaları.

Türkiye-Libya Karşılıklı Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasına ilişkin Mutabakat Muhtırası

27 Kasım 2019'da Türk hükümeti ve Libya Ulusal Mutabakat Hükümeti (UMH), iki devlet arasındaki deniz sınırını belirlemek amacıyla bir mutabakat muhtırası imzalamıştır. Mutabakat Muhtırası 8 Aralık 2019'da yürürlüğe girmiştir.²³ Bu Mutabakat, adı ne konulmuş olursa olsun Viyana Andlaşmalar Hukuku Sözleşmesi'ne göre bir uluslararası anlaşmadır, yani hükümleri taraflar için bağlayıcıdır. Ayrıca belirtmelidir ki BM destekli UMH'nin Libya'nın uluslararası çapta tanınan ve meşru hükümeti olması dolayısıyla bu tip uluslararası andlaşmalar imzalayarak devletini yükümlülük altına sokabilme yetkisi mevcuttur.²⁴

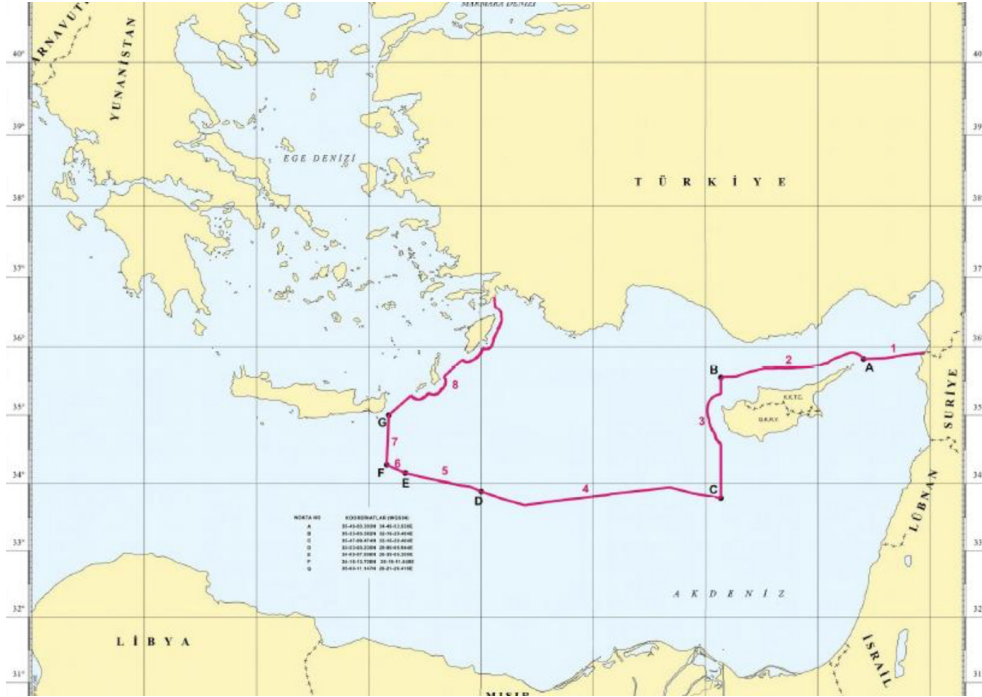
Bu Mutabakat Muhtırası ile birlikte Türkiye ve Libya, Yunanistan'ın Girit Adası'nın yakınlarından geçen 30 km'lik bir sınır üzerinde anlaşmıştır.²⁵ Böylece, Doğu Akdeniz'de Kıbrıs ve Yunanistan arasında kalan deniz alanında Yunanistan'ın Girit gibi adaların varlığına dayanarak iddia ettiği geniş deniz yetki alanlarının yanı sıra GKRY'nin de aynı bölgedeki iddialarının Türkiye'nin kendi iddiaları ile çakıştığı ölçüde reddedildiği taraflarca açıkça ortaya konmuştur. Bu Mutabakat, Doğu Akdeniz'deki egemen haklarını koruma hususunda Türkiye'nin proaktif bir tutum takındığını göstermesi bakımından çok önemlidir.

Kaynak: Türkiye Cumhuriyeti ve Libya Ulusal Mutabakat Hükümeti arasında yapılan Mutabakat Muhtırası- Ek-1

Bu Mutabakat, Doğu Akdeniz'deki egemen haklarını koruma hususunda Türkiye'nin proaktif bir tutum takındığını göstermesi bakımından çok önemlidir

Mutabakat'ın sadece iki ülke arasındaki deniz sınırını belirlediği ve kendiliğinden münhasır ekonomik bölge (MEB) ilânı anlamına gelmediği önemle not edilmelidir. Bu da demek oluyor ki söz konusu sınır sadece iki Türkiye veya Libya'dan birinin gelecek MEB ilân etmesi durumunda ortaya çıkacak sınırı göstermektedir. Öte taraftan, sınır karşılıklı kıta sahanlıkları arasındaki sınıra da tekabül etmektedir.

Kaynak: Türkiye'nin Doğu Akdeniz'deki kıta sahanlığı sınırlarına ilişkin BM'ye yaptığı bildirim- "Letter dated 18 March 2020 from the Permanent Representative of Turkey to the UN addressed to the Secretary-General"

Yeri gelmişken, her biri kıyı devletleri için farklı haklar doğuran MEB ile kıta sahanlığı arasındaki farkı kısaca açıklamak faydalı olacaktır. Özetle ifade edilecek olursa, MEB kıyı devletine kendi kıyılarından itibaren azami 200 deniz mili olarak belirlenebilecek mesafeye kadar olan deniz alanı, deniz yatağı ve yeraltındaki kaynaklardan faydalanma hakkı verirken, kıta sahanlığı aynı hakları sadece deniz yatağı ve yeraltında vermektedir.

Ayrıca, kıta sahanlığı bazı durumlarda 350 deniz mili mesafeye kadar uzanabilmektedir. Bir başka önemli fark ise MEB kendiliğinden var olmayıp kıyı devleti tarafından yapılacak ilâna bağlıyken tüm kıyı devletlerinin herhangi bir ilâna bağlı olmaksızın, kendiliğinden (*ipso facto*) kıta sahanlıkları mevcuttur.

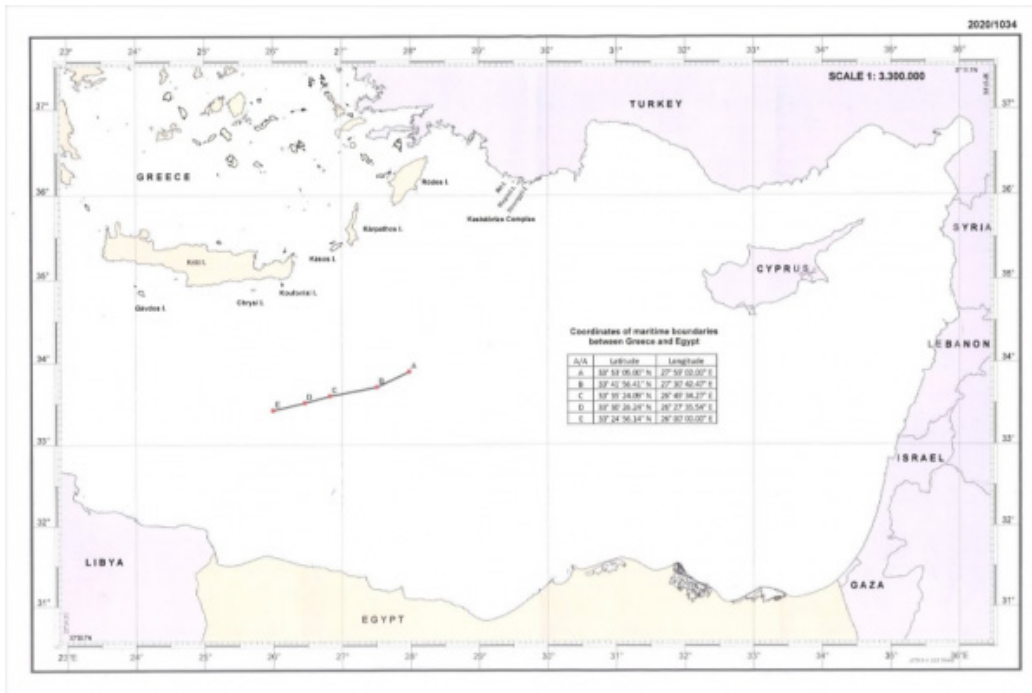
EASTERN MEDITERRANEAN		
Maritime Zones		
COMPARISON	CONTINENTAL SHELF	EXCLUSIVE ECONOMIC ZONE
LIMITS	200nm (350 nm)	200 nm
SOVEREIGN RIGHTS	Exploration and Exploitation of natural resources of Sea Bed & Subsoil	Exploration and Exploitation of natural resources of Sea Bed & Subsoil + Conserving & Managing natural resources in the WATER COLUMN + Energy Production (Wind, Current, Water)
NEED PROCLAMATION	NO (ab initio -ipso facto)	YES
ARTIFICIAL ISLANDS, INSTALLATIONS AND STRUCTURES	✓	✓
FREEDOM OF NAVIGATION & OVERFLIGHT	✓ (Except for exploration and drilling vessels)	✓ (Except for exploration and drilling vessels) + Fishing Vessels
RIGHT OF LAND-LOCKED OR GEOGRAPHICALLY DISADVANTAGED STATES	X	✓

Kaynak: Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı Resmi İnternet Sitesi

Mutabakat Muhtırası, bazı dikkat çekici hükümlere sahip olan oldukça kısa bir uluslararası anlaşmadır. Madde 4(3), Türkiye ve Libya'ya üçüncü bir tarafla deniz yetki alanlarının sınırlandırılması anlaşması yaparken önce birbiriyle müzakere etme yükümlülüğünü getirmektedir. Madde 5, tarafların Mutabakat'taki hükümlerin revize edilmesini talep edebileceklerini, ancak deniz sınırının belirlenmesine ilişkin olmasından ötürü doğrudan Mutabakat'ın kalbinde yer alan 1. ve 2. maddeler için böyle bir talebin dahi yapılamayacağını düzenlemektedir. Böyle bir kısıtlama, tarafların Mutabakat ile belirlenmiş deniz sınırına dair gelecekteki herhangi bir değişikliğe kapıyı kapadıklarını göstermektedir.

Yunanistan-Mısır Deniz Yetki Alanlarını Sınırlandırma Anlaşması

Yunanistan ve Mısır, 7 Ağustos 2020 tarihinde, Doğu Akdeniz’de iki ülke arasında yer alan deniz sınırını belirlemek amacıyla bir anlaşma imzalamıştır.²⁶ Yunanistan Dışişleri Bakanı bu Anlaşma’yı “uluslararası hukuka ve Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi’ne (BMDHS) uygun bir şekilde Yunan adalarının kendi kıta sahanlıklarına ve MEB’lerine sahip olma hakkını teyit eden ve ortaya koyan” bir emsal olarak nitelemiştir.²⁷ Mısır Dışişleri Bakanı ise, “Bu Anlaşma iki ülkenin, MEB’lerindeki kaynakları, özellikle de petrol ve doğalgaz rezervlerini azami ölçekte kullanma hususunda ileri adım atmasını mümkün kıldı” demiştir.²⁸

Kaynak: Yunanistan-Mısır Deniz Yetki Alanlarını Sınırlandırma Anlaşması- Ek 1

Yunanistan ile Mısır arasında bir karşılıklı deniz yetki alanlarını sınırlandırma anlaşması için yapılan girişimlerin geçmişi 2000’li yıllara uzanmaktadır.²⁹ Ayrıca, Mısır’ın 2003 yılında GKRY ile benzer bir anlaşma akdettiği önemle belirtilmelidir.³⁰ Öte yandan, 2000’li yıllarsa Mısır, Türkiye ve Yunanistan arasındaki uyuşmazlığa dahil olmaksızın öncelikli olarak Türkiye ile olan sınırını belirlemeyi ve ardından Yunanistan ile böyle bir anlaşma yapmayı öncelemekteydi.³¹ Bu yüzden, 2000’ler boyunca süren müzakereler herhangi bir sonuç doğurmamıştı. Ancak, 2010’lu yıllarda jeopolitik pozisyonlarda ve ittifaklarda yaşanan radikal değişimler ve Türkiye ile Libya arasındaki Mutabakat Muhtırası, Yunanistan ve Mısır’ı ivedi bir şekilde, daha önce uzun yıllar beklettikleri deniz yetki alanlarını sınırlandırma anlaşmasını nihayet yapmaya itmiştir.

Yunanistan ile Mısır arasında bir karşılıklı deniz yetki alanlarını sınırlandırma anlaşması için yapılan girişimlerin geçmişi 2000'li yıllara uzanmaktadır. Ayrıca, Mısır'ın 2003 yılında GKRY ile benzer bir anlaşma akdettiği önemle belirtilmelidir

Türkiye-Libya Mutabakat Muhtırası'ndan farklı olarak, Yunanistan-Mısır Anlaşması'nın Giriş kısmı, BMDHS'nin doğrudan belirleyici ve uygulanabilir olduğunu tanımaktadır. Ayrıca tarafların egemen haklarını BMDHS'ye uygun bir şekilde kullanmaları gerektiğinin altı çizilmektedir. Bu farkın sebebi, Yunanistan ve Mısır'ın BMDHS'ye taraf olması fakat Türkiye ile Libya'nın olmamasıdır (Libya imzalamış ancak onaylamamıştır).

Yunanistan ile Mısır'ın üzerinde anlaştığı deniz sınırı, 26. ve 28. meridyenler arasında yer alan beş noktanın düz çizgilerle birleştirilmesi ile oluşmaktadır. Sınır, iki tarafın karşılıklı kıyıları arasındaki ortay hattı esas almaktadır. Önemle belirtmek gerekir ki ortay hattın belirlenmesinde baz alınan Yunanistan kıyıları Yunan anakarasının kıyıları olmayıp Girit ve Rodos gibi bazı Yunan adalarının kıyılarıdır. Bu önemli bir durumdur, çünkü bu tercih, Yunanistan'ın uzun süredir ortaya koyduğu, Doğu Akdeniz'deki Yunan adalarının kendi deniz yetki alanlarını üretebileceği, dolayısıyla ortay hattın belirlenmesinde de esas alınmaları gerektiği tezini yansıtmaktadır.

Bununla birlikte, mevcut ortay hattın tam olarak karşılıklı kıylara eşit mesafedeki bir hatta tekabül etmediğini belirtmek gerekir. Ortay hat, deniz alanlarını 9:11 oranında Mısır lehine bölüştürecek şekilde yerinden kaydırılmıştır. Bu da Yunanistan açısından önemli bir taviz olarak gözükmektedir.

Son olarak belirtilecek ancak oldukça önemli bir husus ise Yunanistan-Mısır Anlaşması'nın Yunanistan ile Mısır kıyıları arasında çizilebilecek potansiyel deniz sınırının sadece bir kısmını ortaya koyuyor olmasıdır. Örneğin, Yunanistan ve Türkiye arasındaki en ihtilaflı noktalardan birini teşkil eden Meis Adası, Anlaşma'nın kapsamında değildir. Kuvvetle muhtemeldir ki bu, kasıtlı bir tercihtir. Zira Türkiye cephesinden gelebilecek büyük bir tepkinin önüne geçilmek ve Anlaşma'yı Türkiye'nin deniz yetki alanlarını hakkaniyetsiz ölçüde kısıtladığı gerekçesiyle kendisine yöneltilebilecek eleştirilerden korumak istenmiş olabilir.

Ortay hattın belirlenmesinde baz alınan Yunanistan kıyıları Yunan anakarasının kıyıları olmayıp Girit ve Rodos gibi bazı Yunan adalarının kıyılarıdır. Bu önemli bir durumdur, çünkü bu tercih, Yunanistan'ın uzun süredir ortaya koyduğu, Doğu Akdeniz'deki Yunan adalarının kendi deniz yetki alanlarını üretebileceği, dolayısıyla ortay hattın belirlenmesinde de esas alınmaları gerektiği tezini yansıtmaktadır

Tarafların Hukuki Tezleri

Uluslararası hukuka göre, her kıyı devleti kendi kıyılarının ötesinde yer alan deniz yetki alanlarına sahip olma hususunda egemen yetkilere sahiptir. Genel olarak deniz yetki alanlarının paylaşımına dair asıl sorun, sınırlandırma için kullanılacak ilkelerin ve yöntemlerin son derece göreceli olmasıdır. Doğu Akdeniz krizinde de birbiriyle rekabet eden taraflar, uluslararası hukuktaki sınırlandırma yöntemlerinin açık uçluluğunun avantajını kullanarak kendi deniz yetki alanlarını azami miktara çıkarmaya çalışmaktadır. Esasında, Doğu Akdeniz'deki temel hukuki çatışma Türkiye ve Yunanistan arasında gerçekleşmektedir. Libya ve Mısır gibi diğer devletler, kendilerine ait hukuki tezlerden ziyade çeşitli jeopolitik kaygılardan ötürü ya Türkiye'nin ya da Yunanistan'ın tezlerine destek vermektedir. Bu sebeple, hukuki değerlendirme yapılırken temel olarak Yunanistan ve Türkiye arasındaki uyuşmazlığa odaklanmak gerekmektedir.

Günümüzde, deniz yetki alanlarını sınırlandırma kurallarının temel kaynakları BMDHS, başkaca bazı uluslararası anlaşmalar ve uluslararası teamül hukukudur. Bu noktada, daha iyi bir kavrayışa sahip olmak için BMDHS'nin ilgili hükümlerine değinmek faydalı olacaktır. BMDHS m.74(1) ve 83(1)'e göre, ilgili kıyı devletleri arasında bir anlaşma yapılması, MEV ve kıta sahanlığı sınırlarının belirlenmesi için birincil yoldur. Sınırlandırmaya dair ortaya konan tek standart "hakça çözüm"dür. Böylece, deniz hukuku kurallarının birçok açıdan farklı yorumlara son derece açık olduğu söylenebilir. Bu sebeple de her bir sınırlandırma vakasında ilgili yöntemlerin o vakaya özgü koşulların değerlendirilmesi suretiyle yapılması zaruridir.

Doğu Akdeniz krizi bağlamında, Türkiye'nin BMDHS'ye de bir başka ilgili uluslararası sözleşme olan 1958 Kıta Sahanlığı Sözleşmesi'ne de taraf olmadığı akılda tutulmalıdır. Bu yüzden, Türkiye açısından temel kaynak uluslararası teamül hukuku kuralları olacaktır.

Ancak doğası gereği uluslararası teamül hukuku kodifiye edilmiş bir kaynak değildir ve uluslararası teamül hukukunun ilgili kurallarını tespit etmek için daha önceki uygulama emsalleri büyük öneme sahiptir. Bu da demek oluyor ki birbiriyle karşı karşıya gelen devletlerce uluslararası mahkemelere veya tahkime götürülen birçok uyuşmazlığa ilişkin verilmiş geçmiş kararlar, uluslararası teamül hukukunun deniz hukukuna dair kurallarına ışık tutacaktır.

En Temel Uluslararası Sözleşmeler	Türkiye	Yunanistan	Libya	Mısır
1982 BM Deniz Hukuku Sözleşmesi	İmzalamadı	Taraf	İmzaladı fakat Onaylamadı	Taraf
1958 Kıta Sahanlığı Sözleşmesi	İmzalamadı	Taraf	İmzalamadı	İmzalamadı

Tüm vakalarda altı çizilen ve en öne çıkan ilke, şaşırtıcı olmayacak bir şekilde, vakanın tüm tarafları için “hakça bir çözüme” ulaşılması olmuştur. Hakça çözümün neye tekabül ettiği ise her bir vakadaki bazı özel coğrafi (kıyıların yapısı, orantılılık, adaların konumu gibi) ve/veya coğrafi olmayan (tarihi haklar, ulusal güvenlik) etmenlere bağlı olarak kararlaştırılmıştır.³² Uluslararası Adalet Divanı’nın (UAD) ilk deniz yetki alanlarını sınırlandırma kararlarından biri olan 1969 tarihli Kuzey Kıta Sahanlığı Kararı’nda Divan, tarafların (Almanya, Danimarka ve Hollanda), coğrafyanın yeniden şekillendirilmesinin mümkün olmamasından ötürü özel coğrafi koşullara dikkate alarak hakça bir çözüme ulaşmak dışında herhangi bir ilkeyle bağlı olmadığını ortaya koymuştur.³³

Bununla birlikte, UAD ve diğer uluslararası mahkemeler yahut tahkim mekanizmaları, UAD’nin Kuzey Kıta Sahanlığı Kararı’ndaki son derece açık uçlu ve göreceliliğe açık tutumunun aksine, deniz yetki alanlarını sınırlandırma vakalarında bazı belli adımların belirlenmesi gerekliliğini zaman içerisinde hissetmiştir. Söz konusu yaklaşım değişiminin

Sınırlandırmaya dair ortaya konan tek standart “hakça çözüm”dür. Böylece, deniz hukuku kurallarının birçok açıdan farklı yorumlara son derece açık olduğu söylenebilir. Bu sebeple de her bir sınırlandırma vakasında ilgili yöntemlerin o vakaya özgü koşulların değerlendirilmesi suretiyle yapılması zaruridir

hangi evrelerde gerçekleştiğinin detaylarına burada girilmeyecektir ancak uluslararası içtihad hukukunun -UAD, Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi ve bazı tahkim divanları kararlarının- günümüzde “üç aşamalı yaklaşımı” benimser duruma geldiğini iddia etmek yanlış olmayacaktır.³⁴ Bu yaklaşıma göre, sınırlandırma iki bitişik yahut karşı karşıya devletin kıyılarının arasında geçici bir eşit uzaklık hattının/ortay hattın çizilmesiyle başlamaktadır. Bu hat daha sonra ilgili koşullar ve nihayetinde kıyıların orantınlılığı çerçevesinde değiştirilmekte, böylece hakkaniyetli bir çözüme varılması hedeflenmektedir.

Üç aşamalı yöntemi Yunanistan ve Türkiye arasında Doğu Akdeniz’de yaşanan deniz sınırı krizine uygulamak kolay değildir. Dikkate alınması gereken birkaç özel koşul mevcutken, bunlar arasında en zorlayıcı olan etmen çok sayıda Yunan adasının varlığı ve konumlarıdır. Nihai deniz sınırı tamamen Yunan adalarına sınırlandırma sürecinde verilecek etkiye bağlı olacaktır.

BMDHS m.121(2), “...bir adanın karasularının, bitişik bölgesinin, münhasır ekonomik bölgesinin ve kıta sahanlığının sınırlandırılması, işbu Sözleşmenin diğer kara parçalarına uygulanabilir hükümlerine uygun olarak yapılır” hükmünü getirmektedir. Bu hükme dayanarak Yunanistan, Doğu Akdeniz’deki adalarının kendi deniz yetki alanlarını üretmeyi haiz olduğunu ve sınırlandırmada esas alınacak ortay hattın iki ülkenin anakaraları yerine Yunan adaları ile Türkiye anakarası arasında çizilmesi gerektiğini iddia etmektedir. Ancak Türkiye ise aksini savunmaktadır.³⁵ Ayrıca, Yunanistan birçok adasının birbirine çok yakın olduğunu ve coğrafi bir bütünlük arz eden ada grupları teşkil ettiğini, bu yüzden de sınırlandırmada bu adaların kıyılarının esas alınması gerektiğini ileri sürmektedir.³⁶

Türkiye’nin İddiaları	Yunanistan’ın İddiaları
Ortay hat iki ülkenin anakaralarının kıyıları arasında çizilmelidir.	Ortay hat Yunan adaları ile Türkiye anakarasının kıyıları arasında çizilmelidir.
Yunan adaları, Doğu Akdeniz’de en uzun kıyı şeridinde sahip olan Türkiye’nin kıyı projeksiyonunu kesen bir etkiye sahip olamaz. İki ülkenin anakaraları arasında çizilecek ortay hattın ters tarafında kalan Yunan adaları karasularının ötesinde bir deniz yetki alanına sahip olamaz.	Adalar aynı diğer kara parçaları gibi kendi deniz yetki alanlarını üretebilmelidir.
Başkaca etmenler, ortay hat iki ülkenin anakaralarının kıyıları arasında çizilmesi gerekliliğini değiştirmez.	Birçok Yunan adasının birbirine çok yakın ve coğrafi bir bütünlük arz eden ada grupları hâlinindedir. Bu yüzden, sınırlandırmada bu adaların kıyılarının esas alınması gerekir.

Yunanistan, Doğu Akdeniz'deki adalarının kendi deniz yetki alanlarını üretmeyi haiz olduğunu ve sınırlandırmada esas alınacak ortay hattın iki ülkenin anakaraları yerine Yunan adaları ile Türkiye anakarası arasında çizilmesi gerektiğini iddia etmektedir. Ancak Türkiye ise aksini savunmaktadır

Türkiye ve Yunanistan'ın, sırasıyla Libya ve Mısır ile yaptıkları deniz yetki alanlarını sınırlandırma anlaşmalarına verdikleri tepkiler tam olarak iki tarafın deniz alanlarının sınırlandırılmasına adalar meselesine ilişkin geleneksel görüşlerini yansıtmaktadır. 19 Şubat 2020'de Türkiye-Libya Mutabakat Muhtırası'nın imzalanmasından kısa bir süre sonra Yunanistan, Mutabakat'a olan itirazlarını BM'ye yolladığı bir bildirimde sunmuş ve Türkiye'nin Yunanistan'ın Doğu Akdeniz'deki doğal haklarını ihlal ettiğini iddia etmiştir.³⁷ Beklendiği üzere, Yunanistan'ın temel iddiası BMDHS m.121(2) üzerine kuruluydu. Buna göre, Mutabakat başta Girit olmak üzere Yunan adalarının deniz yetki alanlarını ciddi şekilde ihlal etmekteydi. Yunanistan, Türkiye'nin hakça çözüm ilkesini ve ilgili koşulları hesaba katma hususunu son derece tek taraflı, sübjektif ve soyut bir şekilde uygulayarak Mutabakat'ı meşrulaştırma çabasında olduğunu vurgulamıştır. Türkiye'nin Yunanistan'a yanıtı³⁸ ise hakça çözüm ilkesini ve ilgili koşulları hesaba katma hususunu yerleşik uygulamalara uygun bir şekilde uyguladığını ortaya koymayı hedeflemiştir:

- (a) Yunan adaları, Doğu Akdeniz'de en uzun kıyı şeridinde sahip olan Türkiye'nin kıyı projeksiyonunu kesen bir etkiye sahip olamaz,
- (b) İki ülkenin anakaraları arasında çizilecek ortay hattın ters tarafında kalan Yunan adaları karasularının ötesinde bir deniz yetki alanına sahip olamaz,
- (c) Kıyıların uzunluğu ve yönü deniz yetki alanlarının sınırlandırılmasına dikkate alınmalıdır.

Yunanistan-Mısır Anlaşması'ndan sonra da Türkiye ile Yunanistan yaptıkları açıklamalarla iddialarını yeniden belirtmişlerdir. Tek fark, itiraz eden ve savunan taraf rollerinin yer değiştirmiş olmasıdır. Bu sefer Türkiye, Anlaşma'nın kendi kıta sahanlığını ihlal ettiğini ileri sürmüştür.³⁹

Esasında, Doğu Akdeniz'de üzerinde yerleşik nüfusun bulunduğu bazı Yunan adaları BMDHS m.121(2)'nin kapsamına girmekte, dolayısıyla teorik olarak kendi deniz yetki

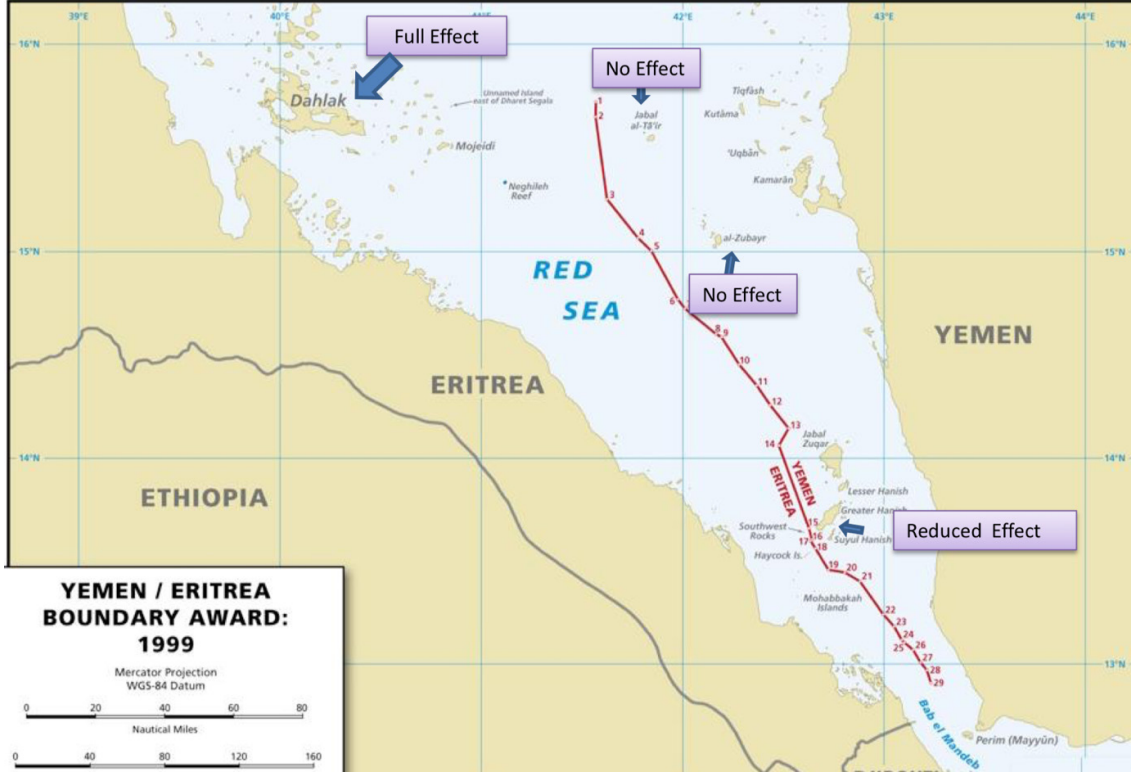
Türkiye her zaman BMDHS m.121(2)'deki kuralı tanıması durumunda Yunanistan'ın kendi deniz yetki alanlarını ciddi ölçüde genişletmesine ve Türkiye'nin çok dar bir alanı kabul etmesine yol açacağından endişelenmiştir

alanlarını üretmeyi haiz olmaktadır. Ayrıca, m.121(2)'deki kural bir uluslararası teamül hukuku kuralı hâline de gelmiştir.⁴⁰ Bu sebeple, söz konusu kuralın normalde BMDHS'ye taraf olmasa bile Türkiye için bağlayıcı olduğu söylenebilirdi ancak Türkiye'nin bu kurala ortaya çıktığından bu yana "ısrarlı itirazcı" olmasından ötürü bunu söylemek mümkün değildir.⁴¹ Uluslararası teamül hukukunun önemli özelliklerinden biri, bir devletin belli bir uluslararası teamül hukuku kuralına ilk ortaya çıkmasından itibaren sürekli olarak itiraz etmesi durumunda o kural itirazcı devlet için bağlayıcı olmayacaktır. Nitekim Türkiye'nin söz konusu itirazının sebebi de Yunanistan'ın Ege ve Doğu Akdeniz'de birçoğu Türk kıyılarına yakın 3000'den fazla adaya sahip olmasıdır. Türkiye her zaman BMDHS m.121(2)'deki kuralı tanıması durumunda Yunanistan'ın kendi deniz yetki alanlarını ciddi ölçüde genişletmesine ve Türkiye'nin çok dar bir alanı kabul etmesine yol açacağından endişelenmiştir. Nihayetinde, Türkiye ile Yunanistan arasındaki adalar meselesine ilişkin uyuşmazlığa yönelik isabetli bir hukuki değerlendirme yapmak için BMDHS m.121(2)'yi bir kenara koymak ve temel olarak uluslararası içtihad hukukunda yansıtılan genel uluslararası uygulamaya bakmak gereklidir.

Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasında Adaların Rolüne dair Uluslararası İctihad Hukuku

Uluslararası içtihad hukukunda deniz yetki alanlarının sınırlandırılması vakalarında adalara tanınacak etkiye ilişkin kesin bir cevaba ulaşmak isteyenler, emsallerin "son derece tutarsız" olabilmesinden ötürü hayâl kırıklığına uğrayabilirler.⁴² Geçmiş kararlar büyük bir çeşitlilik arz etmektedir. 1991 tarihli St. Pierre ve Miquelon Davası'nda tahkim heyeti Kanada'nın yakının yer alan St. Pierre ve Miquelon isimli küçük adaların, güney kıyılarından itibaren 200 deniz millik tam yetki alanına sahip olması gerektiğine karar vermiştir. Zira söz konusu Fransız adaların güneye doğru uzanan deniz yetki alanının "Kanada'nın herhangi bir karşı veya bitişik kıyısı tarafından kesintiye uğramadığı" gerekçesine dayanılmıştır.⁴³ Benzer bir

şekilde, Sürekli Tahkim Mahkemesi, 1998 yılındaki Eritre-Yemen Davası'nda Eritre'nin Dahlak Adaları'na (350 adadan oluşan bir ada grubu) tam deniz yetki alanı vermiştir. Esasında, Dahlak Adaları, Eritre ve Yemen anakaralarının kıyıları esas alınarak çizilen ortay hattın ters tarafında kalmadığı için bu karar çok da şaşırtıcı değildir. Ancak bu Karar'da dikkat çeken husus, Sürekli Tahkim Diavani'nın "Dahlak Adaları'nın coğrafi bütünlüğünü" vurgulamasıdır.⁴⁴ Bu yaklaşım, Yunanistan açısından kullanışlı olabilir.

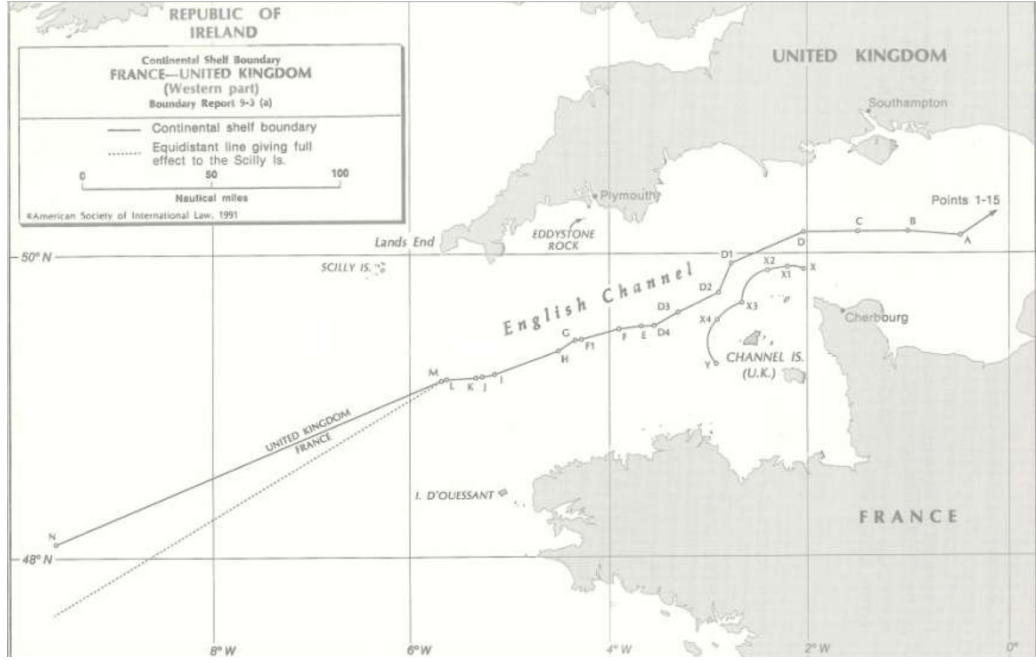

Kaynak: Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı Resmi İnternet Sitesi

Birçok vakada, adalar sınırlandırmada esas alınacak nokta olarak kabul edilmiş ancak nihayetinde karşı taraflarında yer alan ülkelerin anakaraları karşısında daha az deniz yetki alanına sahip kabul edilmiştir. Bunun örnekleri Libya-Malta Kıta Sahranlığı,⁴⁵ Jan Mayen⁴⁶ ve Maine Körfezi⁴⁷ kararlarında görülebilecektir.

Önemle belirtmek gerekir ki 1977 yılındaki Kanal Adaları Tahkim Davası gibi bazı vakalarda adalar sınırlandırmada tamamen etkisiz addedilmiştir. Yukarıda zikredilen 1998 tarihli Eritre-Yemen Davası'nda Haniş Adaları'na yönelik karar da bunun bir örneğidir. Bu tip emsallerin bilhassa üzerinde durulması gerekmektedir, zira Türkiye ve Yunanistan arasında adaların konumuna ilişkin uyuşmazlıklarla büyük benzerlik taşmaktadırlar

Önemle belirtmek gerekir ki 1977 yılındaki Kanal Adaları Tahkim Davası gibi bazı vakalarda adalar sınırlandırmada tamamen etkisiz addedilmiştir.⁴⁸ Yukarıda zikredilen 1998 tarihli Eritre-Yemen Davası'nda Haniş Adaları'na yönelik karar da bunun bir örneğidir. Bu tip emsallerin bilhassa üzerinde durulması gerekmektedir, zira Türkiye ve Yunanistan arasında adaların konumuna ilişkin uyuşmazlıklarla büyük benzerlik taşımaktadırlar. İlk Dava'da tahkim heyeti, Birleşik Krallık'ın sahip olduğu Kanal Adaları'nın, Birleşik Krallık ve Fransa anakaraları arasında çizilen ortay hattın ters tarafında kalıyor olmaları sebebiyle karasularının ötesinde bir deniz yetki alanına sahip olamayacağına karar vermiştir. İkinci Dava'da ise, benzer bir şekilde, Yemen'in sahip olduğu Haniş Adaları'nın karasularının ötesine geçecek bir deniz yetki alanına sahip olamayacağı ve bu adaların Eritre ile Yemen arasında eşit uzaklık çizgisi çizilirken yok sayılması gerektiği kararlaştırılmıştır.

Kaynak: John Briscoe & Peter Prows, The Limits of Maritime Jurisdiction- Bölüm 3

Ayrıca, Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi'nin 2012 yılında Bangladeş-Myanmar Davası'nda verdiği gibi tamamen kendine özgü çözümler getiren sınırlandırma emsalleri de mevcuttur. Mahkeme, bu Kararı'nda Bangladeş'in St. Martin's Adası'na karasularının sınırlandırılmasında tam etki verirken iki ülke arasındaki MEB ve kıta sahanlığının sınırlandırılmasında bu Ada'yı etkisiz saymıştır.⁴⁹

İçtihad hukukunda nadir tutarlı uygulamalardan biri ise küçük, genelde üzerinde nüfusun olmadığı adaların sınırlandırmalarda tamamen yok sayılması olmuştur. Son yıllarda da bunu ortaya koyan birçok emsal mevcuttur: Gine-Gine-Bissau Davası (Alcatraz Adası),⁵⁰ Katar-Bahreyn Davası (Qit'at Jaradah Adası),⁵¹ Romanya-Ukrayna (Yılanlar Adası)⁵² and Nikaragua-Kolombiya (Quitassueño ve Serrana adaları)⁵³.

Sonuç

Şüphesiz ki Doğu Akdeniz'deki deniz yetki alanlarını sınırlandırma uyuşmazlıkları kendilerine özgü ve son derece zorlu özelliklere sahiptir. Özellikle büyük ve üzerinde yerleşik nüfusun olduğu adalardan son derece küçük ve herhangi bir nüfusa ev sahipliği yapmayan adalara kadar geniş bir yelpazeye sahip olan ve Türkiye'nin son derece geniş anakarasının potansiyel olarak sahip olduğu deniz yetki alanları ile çakışan birçok Yunan adasının varlığı durumu karmaşık hâle getirmektedir. Yunanistan genel olarak adalarının BMDHS'ye ve uluslararası teamül hukukuna uygun bir şekilde kendi yetki alanlarını üretebileceğini iddia ederken Türkiye deniz yetki alanlarının sınırlandırılması sırasında adalara verilecek etkilere ilişkin uluslararası teamül hukuku kurallarını Yunanistan gibi yorumlamamaktadır. Bunu yaparken Türkiye, adalara dair uluslararası uygulamanın arz ettiği çeşitliliğe işaret etmektedir. Türkiye'nin iddiasına göre Doğu Akdeniz'in kendisine özgü koşulları, iki ülkenin anakaralarının kıyıları arasına çizilecek ortay hattın ters tarafında kalan Yunan adalarının karasularının da öte bir deniz yetki alanına sahip olmamasını gerekli kılmaktadır. Ayrıca, anlaşılacağı üzere, ortay hat iki ülkenin anakaraları esas alınarak çizilmelidir. Nitekim, yukarıda ortaya konduğu, Türkiye bu yaklaşımını destekleyecek emsalleri uluslararası içtihad hukukunda bulabilir.

Yunanistan'ın tüm iddialarının kabul edilmesi durumunda Türkiye, Doğu Akdeniz'de en uzun kıyı uzunluğuna sahip ülke olmasına rağmen 40.000 km² civarında son derece dar bir deniz yetki alanına sahip olacaktır. Halbuki Türkiye'nin projeksiyonları 150.000 ve 190.000 km² arasında bir alana tekabül etmektedir. Böyle bir netice, aşırı derecede Yunanistan lehine bir netice olacaktır ve uluslararası hukukun öngördüğü hakça çözüm ilkesiyle uyumlu olmayacaktır. Tarafların yeni akdettiği her iki deniz yetki alanlarını sınırlandırma anlaşması da (Türkiye-Libya ve Yunanistan-Mısır) bu bakış açısından değerlendirilmelidir.

Kaynak: GKRY Yetkilileri

Son olarak, mevcut krizin uzun vadede hiçbir tarafın işine gelmeyeceği belirtilmelidir. Bu sebeple, çatışma durumundaki tarafların yaratıcı çözümler bulmaya acil ihtiyaçları vardır. Elbette, Türkiye ve Yunanistan arasında bir deniz yetki alanlarını sınırlandırma anlaşmasının yapılması ve diğer sınırlandırma anlaşmalarının buna göre yeniden düzenlenmesi krizin çözümü için en ideal seçenektir. Ancak şu an böyle bir çözüm oldukça zayıf bir olasılık gibi gözükmemektedir. Yine de arabuluculuk çabaları⁵⁴ gelecekte böyle bir çözüme kapıyı aralayabilir. Tarafların nihayetinde böyle bir anlaşmaya kesin olarak varamaması durumunda ise en azından yargı yoluyla -uluslararası mahkemeler veya tahkim mekanizmaları- bu sorunun çözüme kavuşturulması hususunda uzlaşmaları gerekir. Son bir seçenek ise en azından bazı pratik çözümler getiren geçici uygulamalar üzerinde anlaşılmasıdır. İhtilaflı alanlardaki potansiyel kaynaklar için ortak geliştirme & ortak yönetim formülüdür. Örneğin, Suudi Arabistan ve Sudan arasında 1974 yılında böyle bir formül geliştirilmiştir.⁵⁵ Bu tip düzenlemeler tarafların sıcak çatışmaları girmesini, hayati zararlara maruz kalmasını ve bölgesel güvenlik mimarisinin sarsılmasını engelleyecektir.

Son bir seçenek ise en azından bazı pratik çözümler getiren geçici uygulamalar üzerinde anlaşılmasıdır. İhtilaflı alanlardaki potansiyel kaynaklar için ortak geliştirme & ortak yönetim formülüdür. Örneğin, Suudi Arabistan ve Sudan arasında 1974 yılında böyle bir formül geliştirilmiştir. Bu tip düzenlemeler tarafların sıcak çatışmaları girmesini, hayati zararlara maruz kalmasını ve bölgesel güvenlik mimarisinin sarsılmasını engelleyecektir

Referanslar

- 1- <http://turkishpolicy.com/article/936/eastern-mediterranean-energy-a-decade-after-the-major-discoveries>
- 2- NAVTEX için bkz.: <https://www.marineinsight.com/marine-navigation/navtex-on-ships/>
- 3- "Letter dated 18 March 2020 from the Permanent Representative of Turkey to the United Nations addressed to the Secretary-General", <https://undocs.org/en/a/74/757>; Esasında, söz konusu arama faaliyetleri aynı bölgede Türkiye'nin yaptığı ilk faaliyetler değildir, "Statement of the Spokesperson of the Ministry of Foreign Affairs, Mr. Hami Aksoy, in Response to a Question Regarding the Statement of the Ministry of Foreign Affairs of Greece Concerning the Survey Activities of the Vessel Oruç Reis in the Eastern Mediterranean", http://www.mfa.gov.tr/sc_-66_-yunanistan-disisleri-bakanligi-nin-oruc-reis--dogu-akdeniz-deki-arastirma-faaliyetine-iliskin-yaptigi-aciklama-hk-sc.en.mfa; see also: <https://www.dailysabah.com/energy/2019/06/20/turkeys-second-drillship-yavuz-to-operate-in-east-of-cyprus-by-july>
- 4- "Ministry of Foreign Affairs statement on Turkey's new illegal NAVTEX (21 Temmuz 2020)", <https://www.mfa.gr/en/current-affairs/statements-speeches/ministry-of-foreign-affairs-statement-on-turkeys-new-illegal-navtex-21-july-2020.html>
- 5- <https://uk.reuters.com/article/uk-france-cyprus/macron-seeks-eu-sanctions-over-turkish-violations-in-greek-waters-idUKKCN24O12M>
- 6- "Statement of the Spokesperson of the Ministry of Foreign Affairs, Mr. Hami Aksoy, in Response to a Question Regarding the Statement of the President of France Emmanuel Macron at a Joint Press Conference with GCA Leader Anastasiades Concerning the Eastern Mediterranean", http://www.mfa.gov.tr/sc_-67_-fransa-cumhurbaskani-emmanuel-macron-un-gkry-lideri-anastasiadis-ile-ortak-basin-toplantisinda-dogu-akdeniz-e-iliskin-yaptigi-aciklama-hk-sc.en.mfa
- 7- <https://www.hurriyetdailynews.com/turkey-suspends-oil-drilling-in-med-as-goodwill-gesture-156941>
- 8- <https://greekcitytimes.com/2020/08/07/turkey-cancels-meeting-with-greece-following-eez-deal-with-egypt/>
- 9- "Press Release Regarding the Signing of a So-Called Maritime Delimitation Agreement between Greece and Egypt", 6 Ağustos 2020, http://www.mfa.gov.tr/no_-165_-yunanistan-ile-misir-arasinda-sozde-deniz-yetki-alanlari-anlasmasi-imzalanmasi-hk.en.mfa
- 10- <https://www.hurriyetdailynews.com/turkey-issues-navtex-to-send-seismic-vessels-to-east-med-157265>
- 11- <https://www.cnn.com/2020/08/18/turkey-greece-clash-over-oil-and-gas-in-the-eastern-mediterranean.html>
- 12- <https://www.janes.com/defence-news/news-detail/greek-and-turkish-warships-collide-in-the-aegean-sea>
- 13- <https://www.france24.com/en/20200813-france-to-bolster-military-presence-in-mediterranean-over-turkish-gas-explorations>
- 14- Fransa ve GKRY arasında daha önce imzalanan ve 1 Ağustos 2020'de yürürlüğe giren Savunma İşbirliği Anlaşması için bkz.: <https://www.navalnews.com/naval-news/2020/08/defense-cooperation-agreement-between-cyprus-and-france-comes-into-force/>
- 15- <https://www.hurriyetdailynews.com/turkey-urges-greece-not-to-provoke-its-research-vessel-in-med-157404>
- 16- <https://www.hurriyetdailynews.com/turkey-sends-eu-leaders-letters-on-east-mediterranean-157378>
- 17- https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/84111/statement-high-representativevice-president-josep-borrell-renewed-drilling-activities-turkey_en
- 18- <https://www.karar.com/cavusoglundan-yunanistana-bu-sefer-elimizden-bir-kaza-cikmaz-1582059>
- 19- <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-53927565>
- 20- <https://www.karar.com/oruc-reis-icin-yeni-navtex-karari-1583103>
- 21- <https://www.middleeasteye.net/news/east-mediterranean-turkey-greece-crisis-ships-withdraw>

- 22- Son yıllarda kıyı devletleri arasında yaşanan diğer gerilimlere dair detaylar için Al Sharq Strategic Think Tank için yazdığımız önceki yazıya bkz.: <https://research.sharqforum.org/2019/10/16/the-drilling-war-in-the-eastern-mediterranean-from-an-international-law-perspective/>
- 23- 'Cumhurbaşkanı Kararı (Resmi Gazete, 12 Aralık 2019) <<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/12/20191212-11.pdf>>
- 24- UMH'nin meşruiyeti çerçevesinde yapılan tartışmalara dair detaylar için bkz.: <https://research.sharqforum.org/2020/01/02/will-the-turkey-libya-maritime-boundaries-deal-be-legally-valid-if-haftar-takes-over-tripoli/>
- 25- Turkey-Libya Maritime Delimitation Agreement, Article 1
- 26- <https://www.tovima.gr/wp-content/uploads/2020/08/07/Symfwnia-el.pdf>
- 27- <https://www.ejiltalk.org/18969-2/>
- 28- <https://egyptindependent.com/egypt-and-greece-sign-agreement-on-exclusive-economic-zone/>
- 29- <https://www.ejiltalk.org/18969-2/>
- 30- <https://www.un.org/Depts/los/LEGISLATIONANDTREATIES/PDFFILES/TREATIES/EGY-CYP2003EZ.pdf>
- 31- <https://www.kathimerini.gr/opinion/1091434/mia-anagkaia-symfonia/>
- 32- <https://www.icj-cij.org/files/case-related/165/165-20180202-JUD-01-01-EN.pdf>
- 33- <https://www.icj-cij.org/en/case/52>
- 34- https://legal.un.org/avl/ls/Murphy_LS.html
- 35- Sertaç Hami Başeren, Doğu Akdeniz Yetki Alanları Uyuşmazlığı (Türk Deniz Araştırmaları Vakfı Yayınları 2010), p. 45
- 36- <https://www.ejiltalk.org/part-ii-some-observations-on-the-agreement-between-greece-and-egypt-on-the-delimitation-of-the-exclusive-economic-zone/>
- 37- Letter dated 19 February 2020 from the Permanent Representative of Greece to the United Nations addressed to the Secretary-General' <<https://undocs.org/en/a/74/710>>
- 38- Letter dated 18 March 2020 from the Permanent Representative of Turkey to the United Nations addressed to the Secretary-General'
- 39- <https://www.hurriyetdailynews.com/turkey-says-greek-egypt-deal-endorses-turkish-thesis-over-maritime-rights-157250>
- 40- <https://www.icj-cij.org/files/case-related/124/124-20121119-JUD-01-00-EN.pdf>, para. 1139
- 41- Cüneyt Yüksel, Deniz Baran, "The Eastern Mediterranean Crisis from International Law's Aspect and The Assessment of the Turkey-Libya Maritime Boundary Delimitation Agreement", PPIL 40 (1), <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1164793>, p. 126; for one of the recent instances see: <https://www.un.org/press/en/2018/ga12103.doc.htm>
- 42- <https://www.ejiltalk.org/part-ii-some-observations-on-the-agreement-between-greece-and-egypt-on-the-delimitation-of-the-exclusive-economic-zone/>
- 43- https://legal.un.org/riaa/cases/vol_XXI/265-341.pdf
- 44- <https://pca-cpa.org/en/cases/81/>
- 45- <https://www.icj-cij.org/en/case/68>
- 46- <https://www.icj-cij.org/en/case/78>
- 47- <https://www.icj-cij.org/en/case/67>
- 48- https://legal.un.org/riaa/cases/vol_XVIII/3-413.pdf
- 49- https://www.itlos.org/fileadmin/itlos/documents/cases/case_no_16/published/C16-J-14_mar_12.pdf
- 50- <https://www.icj-cij.org/en/case/85>
- 51- <https://www.icj-cij.org/en/case/87>
- 52- <https://www.icj-cij.org/en/case/132>
- 53- <https://www.icj-cij.org/en/case/124>
- 54- Örneğin, İsviçre'nin arabuluculuk girişimleri Türkiye tarafından olumlu karşılanmıştır: <https://www.hurriyetdailynews.com/turkey-urges-greece-not-to-provoke-its-research-vessel-in-med-157404>
- 55- Agreement Relating to the Joint Exploration of the Natural Resources of the Seabed and Subsoil of the Red Sea in the Common Zone, 16 Mayıs 1974

YAZAR HAKKINDA

Deniz Baran, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Milletlerarası Hukuk Bölümünde araştırma görevlisidir. Al Sharq Forum'da uluslararası hukuk uzmanı olarak yer almaktadır. Ayrıca İstanbul Barosu'na kayıtlı bir avukattır. Daha önce, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi bünyesindeki Uluslararası Hukuk Merkezi'nde (UHAM) koordinatörlük yapmıştır. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi mezunu olup aynı üniversitede kamu hukuku alanında yüksek lisans eğitimini tamamlamıştır ve şu an uluslararası hukuk alanında dokorasını yapmaktadır. Al Jazeera, Middle East Eye ve Anadolu Ajansı gibi çeşitli medya organlarında hukuki konularda yazıları yayımlanmaktadır.

AL SHARQ STRATEJİK DÜŞÜNCE KURULUŞU HAKKINDA

Al Sharq Stratejik Düşünce Kuruluşu, demokratik katılım, bilinçli vatandaşlık, çok taraflı diyalog ve sosyal adalet ideallerini teşvik etmek amacıyla, tarafsız ve titiz bir yaklaşımla araştırma yapmayı üstlenen bir düşünce kuruluşudur.

Adres: İstanbul Vizyon Park A1 Plaza Kat:6
No.:68 34197 Bahçelievler / İstanbul / Türkiye
Telefon: +902126031815
Faks: +902126031665
E-posta: info@sharqforum.org

AL SHARQ
STRATEGIC
RESEARCH

research.sharqforum.org

SharqStrategic